Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2023/446

2023 12 1

P9_TA(2023)0111

Kova su diskriminacija ES. Ilgai laukta horizontalioji kovos su diskriminacija direktyva

2023 m. balandžio 19 d. Europos Parlamento rezoliucija „Kova su diskriminacija ES. Ilgai laukta horizontalioji kovos su diskriminacija direktyva“ (2023/2582(RSP))

(C/2023/446)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį (ES sutartis), ypač į jos 2, 3 ir 6 straipsnius,

— atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), ypač į jos 10 ir 19 straipsnius,

— atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija), ypač į jos 20, 21 ir 23 straipsnius,

— atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) praktiką,

— atsižvelgdamas į 2008 m. liepos 2 d. Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos direktyvos dėl vienodo požiūrio principo įgyvendinimo už darbo rinkos ribų, neatsižvelgiant į amžių, negalią, seksualinę orientaciją ar religinius įsitikinimus (toliau – horizontalioji kovos su diskriminacija direktyva),

— atsižvelgdamas į 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyvą 2000/43/EB, įgyvendinančią vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės [1] (toliau – Rasinės lygybės direktyva),

— atsižvelgdamas į 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvą 2000/78/EB, nustatančią vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus [2] (toliau – Lygių galimybių užimtumo srityje direktyva),

— atsižvelgdamas į 2008 m. lapkričio 28 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2008/913/TVR dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis [3],

— atsižvelgdamas į 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/692, kuriuo nustatoma Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa [4],

— atsižvelgdamas į 2021 m. kovo 3 d. Komisijos komunikatą „Lygybės Sąjunga. 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija“ (COM(2021)0101) ir Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją, kurią ratifikavo ES ir visos jos valstybės narės,

— atsižvelgdamas į 2020 m. lapkričio 12 d. Komisijos komunikatą „Lygybės Sąjunga. 2020–2025 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategija“ (COM(2020)0698),

— atsižvelgdamas į 2020 m. rugsėjo 18 d. Komisijos komunikatą „Lygybės Sąjunga. 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų planas“ (toliau – ES kovos su rasizmu veiksmų planas) (COM(2020)0565),

— atsižvelgdamas į 2020 m. kovo 5 d. Komisijos komunikatą „Lygybės Sąjunga. 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija“ (COM(2020)0152),

— atsižvelgdamas į 2019 m. balandžio 16 d. Komisijos komunikatą „Veiksmingesnis socialinės politikos sprendimų priėmimas: sričių, kuriose bus aktyviau taikoma kvalifikuota balsų dauguma, nustatymas“ (COM(2019)0186),

---

(1) OL L 180, 2000 7 19, p. 22.
(2) OL L 303, 2000 12 2, p. 16.
(3) OL L 328, 2008 12 6, p. 55.
(4) OL L 156, 2021 5 5, p. 1.

— atsižvelgdamas į 2021 m. kovo 19 d. Komisijos ataskaitą dėl Tarybos direktyvos 2000/43/EB, įgyvendinančios vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės (Rasinės lygybės direktyvos), ir Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (Lygių galimybių užimtumo srityje direktyvos), taikymo (COM(2021)0139),

— atsižvelgdamas į Komisijos nediskriminavimo, lygybės ir įvairovės aukšto lygio grupės Duomenų apie lygybę pogrupio 2018 m. parengtas ir 2021 m. paskelbtas Gaires dėl geresnio duomenų apie lygybę rinkimo ir naudojimo,

— atsižvelgdamas į JT žmogaus teisių sutartis ir dokumentus dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos, visų pirma į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą, Konvenciją dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo, Konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims ir Neįgaliųjų teisių konvenciją,

— atsižvelgdamas į JT Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m.,

— atsižvelgdamas į Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro, Vyriausiojo tautinių mažumų reikalų komisaro bei kitų Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos organų rekomendacijas ir ataskaitas,

— atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją, ypač į jos 14 straipsnį ir Protokolą Nr. 12, kuriais draudžiama diskriminacija,

— atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių teismo (EŽTT) praktiką,

— atsižvelgdamas į Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija, Kovos su diskriminacija, įvairovės ir įtraukties iniciatyvinio komiteto, Parlamentinės asamblėjos, Venecijos komisijos bei kitų Europos Tarybos organų rekomendacijas, ataskaitas ir rezoliucijas,

— atsižvelgdamas į Europos socialinę chartiją,

— atsižvelgdamas į Europos socialinių teisių ramstį, įskaitant jo trečiąjį lygių galimybių principą, ir 2021 m. kovo 4 d. Komisijos komunikatą dėl Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plano (COM(2021)0102),

— atsižvelgdamas į savo 2022 m. gruodžio 13 d. rezoliuciją „Siekiant lygių teisių neįgaliesiems“ ([5]),

— atsižvelgdamas į savo 2022 m. lapkričio 10 d. rezoliuciją dėl rasinio teisingumo, nediskriminavimo ir kovos su rasizmu ES ([6]),

— atsižvelgdamas į savo 2021 m. rugsėjo 14 d. rezoliuciją dėl LGBTIQ asmenų teisių Europos Sąjungoje ([7]),

— atsižvelgdamas į savo 2021 m. kovo 11 d. rezoliuciją dėl ES paskelbimo LGBTIQ asmenų laisvės erdve ([8]),

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. gruodžio 17 d. rezoliuciją dėl būtinybės įsteigti specialią Tarybos sudėtį, skirtą lyčių lygybės klausimams ([9]),

— atsižvelgdamas į savo 2016 m. spalio 25 d. ([10]) ir 2020 m. spalio 7 d. rezoliucijas dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo ([11]),

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. birželio 19 d. rezoliuciją dėl antirasistinių protestų po George'o Floydo mirties ([12]),

— atsižvelgdamas į savo 2021 m. sausio 21 d. rezoliuciją dėl ES lyčių lygybės strategijos ([13]),

— atsižvelgdamas į savo 2019 m. kovo 26 d. rezoliuciją dėl Afrikos kilmės asmenų pagrindinių teisių Europoje ([14]),

---

([5]) Priimti tekstai, P9_TA(2022)0435.
([6]) Priimti tekstai, P9_TA(2022)0389.
([7]) OL C 117, 2022 3 11, p. 2.
([8]) OL C 474, 2021 11 24, p. 140.
([9]) OL C 445, 2021 10 29, p. 150.
([10]) OL C 215, 2018 6 19, p. 162.
([11]) OL C 395, 2021 9 29, p. 2.
([12]) OL C 362, 2021 9 8, p. 63.
([13]) OL C 456, 2021 11 10, p. 208.
([14]) OL C 108, 2021 3 26, p. 2.

— atsižvelgdamas į savo 2019 m. vasario 12 d. rezoliuciją dėl poreikio sustiprinti Europos strateginę programą dėl romų integracijos nacionalinių strategijų po 2020 m. ir aktyviau kovoti su priešiškumu romams ([15]),

— atsižvelgdamas į savo 2009 m. balandžio 2 d. teisėkūros rezoliuciją dėl Tarybos direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, principas ([16]),

— atsižvelgdamas į savo rezoliucijas dėl pagrindinių teisių padėties ES,

— atsižvelgdamas į 2019 m. spalio 22 d. Strasbūre įvykusias savo plenarinės sesijos diskusijas tema „Horizontaliosios kovos su diskriminacija direktyvos plėtojimas“,

— atsižvelgdamas į ES pagrindinių teisių agentūros (FRA) ataskaitas ir tyrimus, ypač į jos ataskaitą „Lygybė Europos Sąjungoje praėjus 20 metų nuo pradinio lygybės direktyvų įgyvendinimo“ ([17]),

— atsižvelgdamas į klausimus Tarybai ir Komisijai dėl „Kova su diskriminacija ES. Ilgai laukta horizontalioji kovos su diskriminacija direktyva“ (O-000010/2023 – B9-0013/23 ir O-000011/2023 – B9-0014/23),

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 136 straipsnio 5 dalį ir 132 straipsnio 2 dalį,

A. kadangi teisė į nediskriminavimą yra pagrindinė teisė, įtvirtinta Chartijoje ir Sutartyse, ir jos turi būti visapusiškai paisoma; kadangi ES diskriminacija draudžiama;

B. kadangi nediskriminavimo principas yra viena iš bendrųjų Europos Sąjungos vertybių, kaip nurodyta ES sutarties 2 straipsnyje; kadangi pagal SESV 10 straipsnį Sąjunga privalo siekti kovoti su diskriminacija plėtodama ir įgyvendindama savo politiką ir veiklą; kadangi Chartijos 20 straipsnyje tvirtinama, kad visi yra lygūs prieš įstatymą, ir kadangi pagal 21 straipsnį taip pat draudžiama diskriminacija įvairiais pagrindais;

C. kadangi kiekvienas asmuo ES turi vienodą teisę tapti visateisiu ir aktyviu visuomenės nariu ir būti lygus prieš įstatymą;

D. kadangi apsauga, suteikiama pagal ES kovos su diskriminacija sistemą, turi didelių trūkumų; kadangi šis susiskaidymas lemia dirbtinę pagrindų hierarchiją, dėl kurios ribojamas ES lygmens apsaugos nuo diskriminacijos darbe ir už jo ribų mastas ir taikymo sritis; kadangi, nepaisant to, kad diskriminacijos dėl lyties ir rasinės ar etninės kilmės pagrindai tam tikru mastu yra apsaugoti, religijos arba įsitikinimų, negalios, amžiaus ir lytinės orientacijos pagrindams nesuteikiama tokia pat apsauga;

E. kadangi 2008 m. Komisija pateikė pasiūlymą dėl horizontaliosios kovos su diskriminacija direktyvos (COM(2008)0426) , kuri apima daugybę sričių, pvz., švietimą, socialinę apsaugą ir galimybę gauti prekių ir paslaugų bei tiekti prekes ir teikti paslaugas; kadangi Parlamentas savo poziciją priėmė 2009 m. balandžio mėn.; kadangi Taryba niekada nepriėmė pozicijos po daugiau nei 15 metų; kadangi, nepaisant pakartotinių Parlamento raginimų, pasiūlymas tebėra blokuojamas Taryboje;

F. kadangi kai kurios valstybės narės Taryboje blokavo konkrečią pažangą dėl šios konkrečios iniciatyvos;

G. kadangi ES vis daugėja diskriminacijos atvejų; kadangi dėl to, kad valstybės nerenka palyginamų ir pagal tam tikrus kriterijus suskirstytų duomenų apie lygybę ir nepakankamai praneša apie diskriminacijos atvejus, diskriminacijos atvejų negalima tinkamai dokumentuoti; kadangi kas penktas žmogus ES susiduria su diskriminacija arba priekabiavimu įvairiais pagrindais arba dėl kelių pagrindų ([18]);

H. kadangi nuo to laiko, kai Komisija 2008 m. pateikė pasiūlymą dėl horizontaliosios kovos su diskriminacija direktyvos, ESTT ir EŽTT parengė išsamią teismų praktiką vienodo požiūrio ir kovos su diskriminacija srityse; kadangi ESTT ir EŽTT praktikoje išaiškinta keletas klausimų, susijusių su ES kovos su diskriminacija aiškinimu, todėl joje pateikiamos naudingos dabartinių teisės aktų taikymo gairės;

([15]) OL C 449, 2020 12 23, p. 2.
([16]) OL C 137 E, 2010 5 27, p. 68.
([17]) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-opinion-equality-directives-01-2021_en_0.pdf.
([18]) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-opinion-equality-directives-01-2021_en.pdf

I. kadangi prastas ES kovos su diskriminacija sistemos ir ESTT bei EŽTT praktikos įgyvendinimas valstybėse narėse yra nuolatinį susirūpinimą kelianti problema, kurios negalima nepaisyti;

J. kadangi apsauga nuo diskriminacijos visose valstybėse narėse yra nevienoda ir paaiškėjo, kad tai daro neigiamą poveikį asmenims ir visai visuomenei;

1. labai apgailestauja dėl to, kad horizontalioji kovos su diskriminacija direktyva Taryboje blokuojama nuo 2008 m.; pakartoja savo ankstesnius raginimus Tarybai skubiai atsisakyti horizontaliosios kovos su diskriminacija direktyvos blokavimo praėjus 15 metų nuo neveikimo; pažymi, kad šį tikslą reikia pasiekti iki šių metų pabaigos ir kad Parlamentas yra pasirengęs priimti ją iki šios Parlamento kadencijos pabaigos;

2. primena, kad ES sutartyse ir Chartijoje numatyti ES įgaliojimai ir atsakomybė kovoti su diskriminacija bei skatinti vienodą požiūrį į visus;

3. pažymi, kad, remiantis naujausia horizontaliosios kovos su diskriminacija direktyvos pažangos ataskaita, dvi delegacijos išsaugojo bendras išlygas, dvi delegacijos išsaugojo parlamentinio tikrinimo išlygas ir visos delegacijos išsaugojo bendras tikrinimo išlygas; pažymi, kad esminiai Taryboje vykstančių diskusijų klausimai apima su negalia susijusias nuostatas, visų pirma galimybę pasiūlyti valstybėms narėms pernelyg ilgai pratęstą pereinamąjį laikotarpį, per kurį jos privalo įvykdyti savo pareigą sudaryti tinkamas sąlygas; apgailestauja dėl to, kad, nepaisant aiškaus ir skubaus poreikio imtis veiksmų siekiant horizontaliai kovoti su diskriminacija ES lygmeniu, iki šiol nepadaryta jokia apčiuopiama pažanga;

4. apgailestauja, kad Taryba nepaisė daugybės nuolatinių prašymų atsisakyti iniciatyvos blokavimo, taip pat Parlamento rekomendacijų, ir ragina Tarybą integruoti šiuos prašymus ir rekomendacijas į savo įgaliojimus ir imtis visų tinkamų kovos su diskriminacija ES veiksmų;

5. ragina Tarybai pirmininkausiančias valstybes nares rimtai apsvarstyti galimybę suformuoti Tarybos sudėtį, skirtą lyčių lygybės ir lygybės klausimams, siekiant palengvinti aukšto lygmens diskusijas šiais klausimais, taip pat sudaryti sąlygas rengti tinkamas ministrų lygmens diskusijas dėl šios direktyvos teksto; apgailestauja, kad Taryboje pagal SESV 19 straipsnį reikalaujamas vienbalsiškumas ir ragina aktyvuoti nuostatą dėl pareigos;

6. atkreipia dėmesį į tai, kad horizontaliosios kovos su diskriminacija direktyvos priėmimas sudarytų sąlygas sukurti išsamią ir esminę kovos su diskriminacija ES lygmeniu sistemą ir padėtų pašalinti dabartinį ES kovos su diskriminacija sistemos trūkumą, taip užtikrinant apsaugą už darbo rinkos ribų; pažymi, kad būtina skubiai patvirtinti horizontalųjį požiūrį į kovą su diskriminacija siekiant pašalinti dabartinę dirbtinę saugomų pagrindų hierarchiją, taip suteikiant apsaugą kiekvienam;

7. smerkia tai, kad valstybės narės sistemingai neįgyvendina ES kovos su diskriminacija sistemos; yra susirūpinęs, kad tai daro neigiamą poveikį asmenims ir visai visuomenei ([19]); ragina valstybes nares užtikrinti visišką ir teisingą dabartinės ES kovos su diskriminacija sistemos įgyvendinimą;

8. ragina Komisiją pradėti galiojančių teisės aktų įgyvendinimo stebėseną; primena savo poziciją, kad Komisijos metinės teisinės valstybės principo įgyvendinimo ataskaitos turinys turėtų būti praplėstas, kad apimtų visas ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes, įskaitant vienodą požiūrį ir nediskriminavimą; be to, ragina Komisiją aktyviai naudoti visas prieinamas priemones, siekiant šioje srityje užtikrinti ES teisės aktų vykdymą, įskaitant pažeidimo nagrinėjimo procedūrų prieš valstybes nares pradėjimą ir tęsimą;

9. prašo valstybių narių nedelsiant laikytis ESTT ir EŽTT praktikos, o Komisijos prašo stebėti, kaip ši praktika įgyvendinama, visų pirma užtikrinant vienodą požiūrį ir nediskriminavimą; ragina Komisiją imtis veiksmų tais atvejais, kai nesilaikoma reikalavimų;

10. reiškia didelį susirūpinimą dėl nepakankamo informavimo apie Chartiją ir prasto jos įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu, kaip nurodė FRA; ragina Komisiją stengtis remti Chartiją ir jos teisingą įgyvendinimą, taip pat ES kovos su diskriminacija sistemą ir ESTT bei EŽTT praktiką valstybėse narėse;

11. nerimauja, kad, pasak FRA, dabartinės pranešimo apie diskriminuojančią patirtį procedūros ir sistemos dažnai yra neveiksmingos ir ne visada padeda diskriminacijos aukoms, siekiančioms apginti savo teises ir kreiptis į teismą; ragina valstybes nares ir Komisiją spręsti šią problemą, nes tai padėtų užtikrinti, kad visi Europos piliečiai jaustųsi saugūs atskleisdami bet kokius diskriminacijos, kurią jie galėjo patirti, atvejus;

([19]) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-opinion-equality-directives-01-2021_en_0.pdf.

12. ragina valstybes nares ir Komisiją skatinti rinkti ir naudoti duomenis apie lygybę, laikantis ES ir nacionalinės teisės aktų; atkreipia dėmesį į tai, kad privalomas palyginamų ir pagal tam tikrus kriterijus suskirstytų duomenų rinkimas yra būtinas siekiant užtikrinti, kad diskriminacija būtų tinkamai dokumentuojama, kartu visapusiškai paisant teisės į privatumą, asmens duomenų apsaugos ir atitinkamų ES ir nacionalinės teisės aktų;

13. ypač apgailestauja dėl tendencijų, susijusių su vienodo požiūrio paisymu keliose valstybėse narėse, į kurias dėmesį taip pat atkreipė FRA ([20]); ragina Komisiją atidžiai stebėti stiprėjančią dabartinę priešišką reakciją į pagrindines teises ir augančią diskriminaciją ES; be to, ragina Komisiją išnagrinėti visus galimus būdus, kurie padėtų išeiti iš politinės aklavietės, susijusios su horizontaliąja kovos su diskriminacija direktyva, ir vienodai ryžtingai kovoti su visų formų diskriminacija ES;

14. mano, kad bet koks pasiūlymo dėl horizontaliosios kovos su diskriminacija direktyvos atnaujinimas, kurį atliks Komisija, turi būti pagrįstas Parlamento pozicija, jame turi būti aptarta tarpsektorinė diskriminacija ir aiškiai draudžiama diskriminacija bet kokiu Chartijoje išvardytų pagrindų deriniu;

15. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.

([20]) https://fra.europa.eu/en/publication/2022/fundamental-rights-report-2022.